

Německá gramatika

Vypracoval:

Havránek Kryštof

Contents

1	Gramatika	1
2	Seznam nepravidelných sloves	8

1. Gramatika

1.1 Koncovky v pádech

osoba	1. pád	2.pád	3. pád	4. pád
mužský	-er	-es (+s)	-em	-en
ženský	-e	-er	-er	-e
střední	-s	-es (+s)	-em	-s
mn. č.	-e	-er	-en	-e

1.1.1 Použití

- často kombinováno se zájmeny
- pád se typicky řídí předložkou

Přídavná jména

- musí jít poznat rod a pád u daného slova – vždy u 3. a 4. pádu, u prvního pouze pokud používáme zájmeno sein
- das kleine Haus (nese ho zájmeno) x ein kleines Haus (nese ho přídavné jméno)
- diese gelben Bücher, der klugen Frau, das kleine Kind, dem kleinen Kind

Darování

- slovesa: gibt, schenk, zeigt, bringt, leiht
- komu \Rightarrow 3. pád
- co \Rightarrow 4. pád

1.1.2 Genitiv

- přidání koncovky -es (jednoslabičná slova), -s (víceslabičná)
- typicky se používá při přivlastňování – der Anzug des Mannes, das Haus der Frau (u přídavných jmen je koncovka -en)
- v případě vlastních jmen se přidává koncovka -s – Annas, Deutschlands

1.2 Zájmena

osoba	1. pád	3. pád	3. pád zv.	4. pád	4. pád zv.	přiv.
já	ich	mir	mir	mich	mich	mein
ty	du	dir	dir	dich	dich	dein
on	er	ihm	sich	ihn	sich	sein
ona	sie	ihr	sich	sie	sich	ihre
ono	es	ihm	sich	es	sich	sein
my	wir	uns	uns	uns	uns	unser
vy	ihr	euch	euch	euch	euch	eure
oni	sie	ihnen	sich	sie	sich	ihr
Vy	Sie	ihnen	sich	Sie	sich	Ihr

Skloňování osobní, zvrátných a přivlastňovacích zájmen

- osobní zájmena ve 2. pádě (Genitiv) jsou relativně vzácná
- přivlastňovací zájmena – řídí se koncovkami dle pádu

1.2.1 Vztažná zájmena

- uvozují vztažné věty – doplňují informace o přísudku/podmětu
- používá se koncovka v závislosti na pádu
- kromě zájmen ukazovacích se někdy používá zájmeno welcher
- Hast du schon über den Fahrer gelesen, dem Diebe den ganzen Lkw gestohlen haben?
- Niemals haben sie die Ware, die ich brauche!
- Der Regisseur, dessen Film wir gesehen haben.

osoba	1. pád	2.pád	3. pád	4. pád
mužský	der	dessen	dem	den
ženský	die	deren	der	die
střední	das	dessen	dem	das
mn. č.	die	deren	denen	die

1.3 Předložky

- Předložky se 3. pádem (Dativ) - aus (z), bei (u), mit (s), nach (směr, po), von (od), zu (k), seit (čas)
- Předložky se 4. pádem (Akusativ) - durch (skrz), für (pro), gegen (proti), ohne (bez), um (v, kolem), bis (do - čas)

- Předložky s 3. a 4. pádem - an (na), auf (na), in (v), neben (vedle), zwischen (mezi), vor (před), hinter (za), über (nad), unter (pod)
 - pád u těchto předložek určujeme podle otázky
 - wo? (kde) \Rightarrow 3. pád
 - wohin? (kam) \Rightarrow 4. pád
 - über (ve významu o) \Rightarrow 4. pád

1.4 Souvětí

- věty vedlejší mají prohozený slovosledů
- spojky spojující větu hlavní a větu vedlejší
 - dass (že), weil (protože), wenn (když, až), damit (ať, aby), um (okolo, kolem), die (jež, který), als (jako)
- spojky spojující dvě věty hlavní
 - aber (ale), denn (neboť), und (a), oder (nebo), dann (poté), dannach (poté)

1.5 Präteritum

- používány hlavně v mluvené formě
- ve psané málo častý, méně spisovný
- přidáme -t-, pokud slovo končí na t přidáváme -et-
- 1. a 3. osoba jsou stejné
- ich liebe \Rightarrow ich lebte
- er lernt \Rightarrow er lernte
- wir wohnen \Rightarrow wir wohnten

sloveso	dürfen	können	mögen	müssen	sollen	wollen
překlad	mít povoleno	být schopen	mít rád	muset	mít povinnost	chtít
já	durfte	konnte	mochte	musste	sollte	wollte
ty	durftest	konntest	mochtest	musstest	solltest	wolltest
on/ona/ono	durfte	konnte	mochte	musste	sollte	wollte
my	durften	konnten	mochten	mussten	sollten	wollten
vy	durftet	konntet	mochtet	musstet	solltet	wolltet
oni/Vy	durften	konnten	mochten	mussten	sollten	wollten

Modální slovesa v Präteritum

1.6 Perfektum

- psaný a mluvený jazyk
- haben/sein + přičestí minulé
- sein
 - pohyb – Ich bin zur Arbeit gegangen
 - změna stavu – Bist du krank geworden, Er ist gestern geboren.
 - bleiben, sein
 - * není pohyb, ani změna stavu, používá se však sein
 - * Sie ist da allein geblieben.
 - * Ich bin die ganze Nacht auf gewesen.
- haben
 - valná většina sloves
 - výjimky
 - * slovesa tranzitní (musí mít předmět) – Ich hat die Küche betreten.
 - * slovesa zvratná – Hat er sich schon gewaschen.
- pravidelná slovesa
 - přidává se koncovka -(e)t a předpona ge-
 - u sloves s odlučitelnou přepnou je -ge- po předponě
 - ge- není u sloves s neodlučitelnou předponou a končících na -ieren
- nepravidelná slovesa
 - silná ⇒ přidává se koncovka -en a předpona ge-
 - smíšená ⇒ přidává se koncovka -(e)t a předpona ge-

1.7 Werden

- funkce jako pomocné a významové sloveso
- trpný rod (Das Passiv)
 - je ve formě perfekta (1. a 3. osoba stejná, -e- ⇒ -u-)
 - kombinuje se s přičestím minulým
 - Alles wurde verkauft. Was versprochen ist, muss gehalten werden
 - pro vyjádření přítomnosti se používá tvar v přítomném čase
 - pro vyjádření minulosti se používá tvar präterita
- budoucí čas
 - lze nahradit časem přítomným
 - futurum slovesa werden je stejné jako jeho přítomný čas
 - Ich werde dir Helfen, Es wird regnen.

sloveso	present	präteritum
já	werde	wurde
ty	wirst	wurdest
on/ona/ono	wird	wurde
my	werden	wurden
vy	werdet	wurdet
oni/Vy	werden	wurden

1.8 Rozkazovací způsob

- rozkaz defacto vytvoříme odendáním přípony a změnou slovosledu
- u sloves s odlučitelnou předponou je odlučitelná předpona na konci věty
- u zvratných sloves přijde zvratné zájmeno hned za sloveso
- Tvoření rozkazu u slabých sloves
 - není osobní zájmeno
 - končí-li kmen slovesa na -t-, -d- nebo na některé skupiny souhlásek s -n-, -m- je ve 2. osobě jednotného i množného čísla před koncovkou vždy -e-
 - rozkaz pro 1. a 3. osobu množného čísla je stejný jako oznamovací způsob, pouze osobní zájmeno je až za určitým tvarem slovesa
 - Du sagst. ⇒ Sag(e)!, Wir warten. ⇒ Warten wir!
- Tvoření rozkazu u silných sloves
 - ve 2. osobě jednotného čísla se mění -e- v -i- (-ie-); taková slovesa mají tvar vždy bez -e-
 - rozkaz pro 1. a 3. osobu množného čísla je stejný jako oznamovací způsob, pouze osobní zájmeno je až za určitým tvarem slovesa
 - Du fährst. ⇒ Fahr(e)!, Wir sprechen. ⇒ Sprechen wir!

1.9 Přirovnávání/srovnávání

- so – tak
- ebenso – stejně tak
- genauso – právě tak
- přídavné jméno (základní tvar) + wie
 - Uns gefällt es in der Stadt genauso gut wie auf dem Land.
- přídavné jméno (2. stupeň) + als
 - Auf dem Land lebt man ruhiger als in der Stadt.

1.10 Stupňování přídavných jmen

- jednoslabičná přídavná jmenná obsahující -a-, -o-, -u- se přehlasují
- 2. stupeň – Komparative
 - tvoří se přidáním přípony -er (pokud slovo končí na -er, -el, vynechá se -e-)
 - klein ⇒ kleiner, dunkel ⇒ dunkler
- 3. stupeň – Superlative
 - tvoří se přidáním přípony -ste, případně -este
 - schön ⇒ schönste, kurz ⇒ kürzeste

1.11 Předpony

- neodlučitelné předpony: be-, ge-, emp-, ent-, er-, ver-, zer-, miss-, hinter-
- odlučitelné předpony: ab (od), auf (na), aus (z, ven), an (na), bei (od), mit (s, společně), nach (po), vor (před), zu (k)
- odlučitelné předpony tradičně plnící roli příslovce: ein (dovnitř), empor (vzhůru), fort (pryč), her (sem), hin (tam), los (pryč), nieder (níže, pryč), weg (pryč), weiter (dále), wieder (znovu), zurück (zpět)

1.12 Další poznatky

- W-Fragen
 - Wer (kdo), Was (co), Wie (jak), Wo (kde), Wohin (kam), Woher (odkud), Wann (kdy), Warum (proč)
- Zdvořilé požadavky
 - typicky používáme slovesa hätten, könnten
 - Hätten Sie einen Moment Zeit für mich?
 - Könntest du mir bitte deinem Stift geben?
- Tvoření slov
 - podstatná jména končících na -ung ⇒ mají člen die, sloveso vytvoříme nahrazením přípony -ung příponou -en
 - ze sloves lze tvořit podstatná jména (člen das) – rauchen ⇒ Das Rauchen ist hier verboten.
- Vyjádření vlastního názoru
 - denke, meinen, finden, glauben, vermuten
 - Ich denke, dass ⇐ myslím si, že <věta vedlejší>
 - Meiner Meinung nach, ... (dle mého názoru)

1.13 Časování některých sloves

sein	Present	Präteritum
já	bin	war
ty	bist	warst
on/ona/ono	ist	war
my	sind	waren
vy	seid	wart
oni/Vy	sind	waren

haben	haben	Präteritum
já	habe	hatte
ty	hast	hattest
on/ona/ono	hat	hatte
my	haben	hatten
vy	habt	hattet
oni/Vy	haben	hatten

2. Seznam nepravidelných sloves

Infinitiv	Přítomný čas	Präteritum	Perfektum	Překlad
B				
backen	er bäckt	er backte	er hat gebacken	péci
bedürfen	er bedarf	er bedurfte	er hat bedurft	potřebovat
befehlen	er befiehlt	er befahl	er hat befohlen	rozkazovat
beginnen	er beginnt	er begann	er hat begonnen	začít
beißen	er beißt	er biss	er hat gebissen	kousat
bergen	er birgt	er barg	er hat geborgen	skrýt
bersten	er birst	er barst	er ist geborsten	puknout
betrügen	er betrügt	er betrog	er hat betrogen	podvádět
bewegen	er bewegt	er bewog	er hat bewogen	donutit
biegen	er biegt	er bog	er hat gebogen	ohýbat
bieten	er bietet	er bot	er hat geboten	nabízet
binden	er bindet	er band	er hat gebunden	vázat
bitten	er bittet	er bat	er hat gebeten	prosit
blasen	er bläst	er blies	er hat geblasen	foukat
bleiben	er bleibt	er blieb	er ist geblieben	zůstat
braten	er brät	er briet	er hat gebraten	péci, smažit
brechen	er bricht	er brach	er hat gebrochen	zlomit
brennen	er brennt	er brannte	er hat gebrannt	hořet
bringen	er bringt	er brachte	er hat gebracht	donést
D				
denken	er denkt	er dachte	er hat gedacht	myslet
dreschen	er drischt	er drosch	er hat gedroschen	mlátit
dringen	er dringt	er drang	er hat gedrungen	naléhat
dürfen	er darf	er durfte	er hat gedurft	smět
E				
empfangen	er empfängt	er empfang	er hat empfangen	přijmout
empfehlen	er empfiehlt	er empfahl	er hat empfohlen	doporučit
empfinden	er empfindet	er empfand	er hat empfunden	pocítit
erklimmen	er erklimmt	er erklomm	er hat erklommen	vyšplhat se
erlöschen	er erlischt	er erlosch	er ist erloschen	uhasnout
erschrecken	er erschrickt	er erschrak	er ist erschrocken	leknout se
erwägen	er erwägt	er erwog	er hat erwogen	uvažovat
essen	er isst	er aß	er hat gegessen	jíst
F				
fahren	er fährt	er fuhr	er ist gefahren	jet
fallen	er fällt	er fiel	er ist gefallen	spadnout
fangen	er fängt	er fing	er hat gefangen	chytat
fechten	er ficht	er focht	er hat gefochten	šermovat
finden	er findet	er fand	er hat gefunden	najít
flechten	er flicht	er flocht	er hat geflochten	plést
fliegen	er fliegt	er flog	er ist geflogen	letět
fliehen	er flieht	er floh	er ist geflohen	prchat
fließen	er fließt	er floss	er ist geflossen	téct
fressen	er frisst	er fraß	er hat gefressen	žrát
frieren	er friert	er fror	er hat gefroren	mrznout

G				
gären	er gärt	er gärte	er hat gegoren	kvasit
gebären	sie gebärt	sie gebar	sie hat geboren	rodit
geben	er gibt	er gab	er hat gegeben	dát
gedeihen	er gedeiht	er gedieh	er ist gediehen	dařit se
gehen	er geht	er ging	er ist gegangen	jít
gelingen	es gelingt	es gelang	es ist gelungen	podařit se
gelten	er gilt	er galt	er hat gegolten	platit
genesen	er genest	er genas	er ist genesen	uzdravit se
genießen	er genießt	er genoss	er hat genossen	vychutnávat
geraten	er gerät	er geriet	er ist geraten	octnout se
geschehen	es geschieht	es geschah	es ist geschehen	stát se
gewinnen	er gewinnt	er gewann	er hat gewonnen	vyhrát
gießen	er gießt	er goss	er hat gegossen	lít
gleichen	er gleicht	er glich	er hat geglichen	rovnat se
gleiten	er gleitet	er glitt	er ist geglitten	klouzat se
glimmen	er glimmt	er glomm	er hat geglommen	doutnat
graben	er gräbt	er grub	er hat gegraben	kopat
greifen	er greift	er griff	er hat gegriffen	mít
H				
haben	er hat	er hatte	er hat gehabt	mít
halten	er hält	er hielt	er hat gehalten	držet
hängen	er hängt	er hing	er hat gehangen	viset
hauen	er haut	er haute	er hat gehauen	sekat
heben	er hebt	er hob	er hat gehoben	zdvíhat
heißen	er heißt	er hieß	er hat geheißen	jmenovat se
helfen	er hilft	er half	er hat geholfen	pomoci
K				
kennen	er kennt	er kannte	er hat gekannt	znát
klingen	er klingt	er klang	er hat geklungen	znít
kneifen	er kneift	er kniff	er hat gekniffen	skřípnout, štípat
kommen	er kommt	er kam	er ist gekommen	přijít
können	er kann	er konnte	er hat gekonnt	moci
kriechen	er kriecht	er kroch	er ist gekrochen	lézt
L				
laden	er lädt	er lud	er hat geladen	nakládat
lassen	er lässt	er ließ	er hat gelassen	nechat
laufen	er läuft	er lief	er ist gelaufen	běžet
leiden	er leidet	er litt	er hat gelitten	trpět
leihen	er leiht	er lieh	er hat geliehen	půjčit
lesen	er liest	er las	er hat gelesen	číst
liegen	er liegt	er lag	er hat/ist gelegen	ležet
lügen	er lügt	er log	er hat gelogen	lhát
M				
mahlen	er mahlt	er mahlte	er hat gemahlen	mlít
meiden	er meidet	er mied	er hat gemieden	vyvarovat se
melken	er melkt	er melkte	er hat gemolken	dojít
messen	er misst	er maß	er hat gemessen	měřit
misslingen	es misslingt	es misslang	es hat misslungen	nedařit se
mögen	er mag	er mochte	er hat gemocht	chtít
müssen	er muss	er musste	er hat gemusst	muset

N nehmen nennen	er nimmt er nennt	er nahm er nannte	er hat genommen er hat genannt	vzít jmenovat
P pfeifen preisen	er pfeift er preist	er pfiff er pries	er hat gepfiffen er hat gepriesen	pískat velebit
R raten reiben reißen reiten rennen riechen ringen rinnen rufen	er rät er reibt er reißt er reitet er rennt er riecht er ringt er rinnt er ruft	er riet er rieb er riss er ritt er rannte er roch er rang er rann er rief	er hat geraten er hat gerieben er hat gereist er ist geritten er ist gerannt er hat gerochen er hat gerungen er ist geronnen er hat gerufen	radit třít trhat, cestovat jezdit (na koni) běžet vonět zápasit téci volat
S salzen saufen saugen schaffen scheiden scheinen schieben schießen schinden schlafen schlagen schleichen schleifen schließen schlingen schmeißen schmelzen schneiden schreiben schreien schreiten schweigen schwellen schwimmen schwinden schwingen schwören sehen sein senden singen sinken sinnen sitzen	er salzt er säuft er saugt er schafft er scheidet er scheint er schiebt er schießt er schindet er schläft er schlägt er schleicht er schleift er schließt er schlingt er schmeißt er schmilzt er schneidet er schreibt er schreit er schreitet er schweigt er schwillt er schwimmt er schwindet er schwingt er schwört er sieht er ist er sendet er singt er sinkt er sinnt er sitzt	er salzte er soff er sog er schuf er schied er schien er schob er schoss er schindete er schlief er schlug er schlich er schliff er schloss er schlang er schmiss er schmolz er schnitt er schrieb er schrie er schritt er schwieg er schwoll er schwamm er schwand er schwang er schwor er sah er war er sendete er sang er sang er sann er saß	er hat gesalzen er hat gesoffen er hat gesogen er hat geschaffen er hat geschieden er hat geschienen er hat geschoben er hat geschossen er hat geschunden er hat geschlafen er hat geschlagen er ist geschlichen er hat geschliffen er hat geschlossen er hat geschlungen er hat geschmissen er ist geschmolzen er hat geschnitten er hat geschrieben er hat geschrien er ist geschritten er hat geschwiegen er ist geschwollen er ist geschwommen er ist geschwunden er hat geschwungen er hat geschworen er hat gesehen er ist gewesen er hat gesendet er hat gesungen er ist gesunken er hat gesonnen er hat gesessen	solit chlastat sát tvořit oddělit, loučit se svítit sunout střílet stahovat spát bít plížit se brousit zavřít polykat házet tát řezat psát křičet kráčet mlčet bobtnat plavat mizet mávat přisahat vidět být posílat zpívat klesat přemýšlet sedět

sollen	er soll	er sollte	er hat gesollt	mít (povinnost)
spalten	er spaltet	er spaltete	er hat gespalten	štípat
speien	er speit	er spie	er hat gespien	plivat
spinnen	er spinnt	er spann	er hat gesponnen	příst
sprechen	er spricht	er sprach	er hat gesprochen	mluvit
sprießen	er sprießt	er spross	er hat gesprossen	vyrazit
springen	er springt	er sprang	er ist gesprungen	skákat
stechen	er sticht	er stach	er hat gestochen	píchat
stecken	er steckt	er steckte	er hat gesteckt	vězet
stehen	er steht	er stand	er ist gestanden	stát
stehlen	er stiehlt	er stahl	er hat gestohlen	krást
steigen	er steigt	er stieg	er ist gestiegen	stoupat
sterben	er stirbt	er starb	er ist gestorben	zemřít
stinken	er stinkt	er stank	er hat gestunken	páchnout
stoßen	er stößt	er stieß	er hat gestoßen	strkat
streichen	er streicht	er strich	er hat gestrichen	hladit, třít
streiten	er streitet	er stritt	er hat gestritten	hádat se
T				
tragen	er trägt	er trug	er hat getragen	nosit
treffen	er trifft	er traf	er hat getroffen	potkat
treiben	er treibt	er trieb	er hat getrieben	hnát
treten	er tritt	er trat	er hat getreten	šlápnout
trinken	er trinkt	er trank	er hat getrunken	pít
trügen	er trügt	er trog	er hat getrogen	klamat
tun	er tut	er tat	er hat getan	dělat
V				
verderben	er verderbt	er verderb	er ist verdorben	kazit se
verdrießen	es verdrießt	es verdross	er hat verdrossen	mrzet
vergessen	er vergisst	er vergaß	er hat vergessen	zapomenout
verlieren	er verliert	er verlor	er hat verloren	ztratit, prohrát
verlöschen	er verlischt	er verlosch	er ist verloschen	zhasnout
verzeihen	er verzeiht	er verzieh	er hat verziehen	odpustit
W				
wachsen	er wächst	er wuchs	er ist gewachsen	růst
wägen	er wägt	er wog	er hat gewogen	vážít
waschen	er wäscht	er wusch	er hat gewaschen	prát
weben	er webt	er webte	er hat gewebt	tkát
weichen	er weicht	er wich	er ist gewichen	ustoupit
weisen	er weist	er wies	er hat gewiesen	ukázat
wenden	er wendet	er wendete	er hat gewendet	obrátit
werben	er wirbt	er warb	er hat geworben	najmout
werden	er wird	er wurde	er ist geworden	stát se
werfen	er wirft	er warf	er hat geworfen	hodit
wiegen	er wiegt	er wog	er hat gewogen	vážít
winden	er windet	er wand	er hat gewunden	vinout, kroutit
wissen	er weiß	er wusste	er hat gewusst	vědět
wollen	er will	er wollte	er hat gewollt	chtít
Z				
ziehen	er zieht	er zog	er hat gezogen	tahat
zwingen	er zwingt	er zwang	er hat gezwungen	nutit